

ÖRTÜLÜ ANLAM

Cümlede açık olarak söylenmediği halde, cümlelerin anlamından veya cümledeki bazı ifadelerden çıkarılabilen anlama **örtülü anlam** denir. Örtülü anlamın bulunduğu cümlelerde karşılaştırmalara, aşamalı durumlara yer verilebilir. Ağırlıklı olarak "de" bağlacı kullanılır.

ÖRNEK:

- ✚ "Dünkü toplantıya Ahmet **de** katılmadı."
cümlesinde toplantıya Ahmet dışında katılmayanların da olduğu anlamı çıkar.
Bu anlam açık olarak söylenmediği için cümle örtülü anlamlıdır.
- ✚ Ali **yine** ödevlerini yapmamış. - Ali **daha önce de** ödevlerini yapmamış.
- ✚ Hava **artık** ısınmaya başladı. - Havanın **daha önce soğuk** olduğu.
- ✚ Eskiden buralar ağaçlarla kaplıydı. - **Artık** buralarda eskisi gibi ağacın olmadığı.

ANLATICI TÜRLERİ

Olay anlatımına dayalı metinlerde olayları, kişileri, mekânı okurlara anlatan kişiye **anlatıcı** denir.

1. Birinci Kişi Ağzıyla Anlatım

Birinci kişi ağzıyla anlatımlarda yazar, kendi başından geçen veya içinde bulunduğu bir olayı anlatır. Bu tür anlatımlarda çoğu zaman birinci tekil şahıs (ben) veya birinci çoğul şahıs (biz) ekleri kullanılır.

ÖRNEK:

Kimse farkına varmadan evden çıktım. Doğruca alet edevatın bulunduğu depoya gittim. Duvara yaslı duran kazmayı kaldırıp ağırlığına baktım. İmkânı yok, bunu götüremezdim.



2. Üçüncü Kişi Ağzıyla Anlatım

Üçüncü kişi ağzıyla anlatımlarda yazar, genellikle duyduğu veya gördüğü şeyleri anlatır. Anlatıcı olayın içinde değildir.

ÖRNEK:

Yazdan kalma bir gündü. Güneş, insanın içini ısıtıyordu. Cemil, sahilde oturmuş, dalgaların sesini dinlerken üstünden hızla geçen martıların çığlığı andıran sesiyle irkildi. Yerinden doğrulup izlemeye koyuldu. Martılar, küçük balıkları ustaca avlıyordu.

İKİLEMELER

Anlamı güçlendirmek amacıyla oluşturulan sözcük gruplarına **ikileme** denir. İkilemeler şu şekillerde oluşturulur:

✚ Aynı Sözcüğün Tekrarlanmasıyla oluşan ikilemeler:

➤ koş a koş a, ağır ağır, iri iri...

✚ Eş veya Yakın Anımlı Sözcüklerden oluşan ikilemeler:

➤ akıllı uslu, ses seda, güçlü kuvvetli, kılık kıyafet...

✚ Zıt Anımlı Sözcüklerden oluşan ikilemeler:

➤ ileri geri, az çok, er geç, bata çıka, büyük küçük...

✚ Biri Anımlı, Diğer Anımsız Sözcükten oluşan ikilemeler:

➤ eski püskü, eğri büğrü, yarım yamalak, şer şöp...

✚ Her ikisi de Anımsız Sözcükten oluşan ikilemeler:

➤ ıvır zıvır, eften püften, mırın kırın...

✚ Yansımaların Tekrarıyla oluşan ikilemeler:

➤ çat pat, kıs kıs, şırıl şırıl, patır kütür, horul horul...

✚ İsim Tamlaması Şeklindeki İkilemeler:

» suyunun suyu, güzeller güzeli...

✚ Hâl (Durum) Eki Alarak Oluşan İkilemeler:

» baş başa, baştan başa, biz bize, el ele, günden güne...

✚ M Harfi Eklenerek Oluşturulan İkilemeler:

» Ev mev, şaka maka, para mara, kitap mitap, ders mers, iş miş...

UYARI İkilemelerle tekrarlanan kelimeleri birbiriyle karıştırmayalım. Tekrarlarda araya virgül girer, fakat ikilemelerin arasına hiçbir noktalama işareti girmez.

» Akşam, akşam, yine akşam... (Tekrar)

» Akşam akşam nereden çıktı bu maç. (İkileme)

